

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Філологічний факультет

Кафедра сучасної української мови

СИЛАБУС
навчальної дисципліни

Виробнича (педагогічна) практика в ЗЗСО

обов'язкова

Освітньо-професійна програма «Середня освіта (українська мова та література)»

Спеціальність 014 Середня освіта

Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка

Рівень вищої освіти перший бакалаврський

Мова навчання українська

Розробники: кандидат філологічних наук, доцент ***Максим'юк Оксана Василівна***

Назва дисципліни	Виробнича (педагогічна) практика ЗЗСО
Викладач	кандидат філологічних наук, доцент Максим'юк Оксана Василівна
Контактний тел.	0505589157
Е-mail:	o.maksymiuk@chnu.edu.ua
Консультації	Понеділок з 14.30. до 15.30. Обговорення основних аспектів щодо підготовки лекційних, практичних занять із мовознавчих дисциплін.

1. Анотація дисципліни: Практика студентів є невід'ємною складовою освітньо-професійної програми підготовки майбутнього вчителя української мови та літератури й спрямована на закріплення теоретичних знань, отриманих студентами за час навчання, набуття і удосконалення практичних навичок і умінь, формування та розвиток у студентів професійного вміння приймати самостійні рішення в умовах конкретної професійної ситуації, оволодіння сучасними методами, формами організації праці, знаряддям праці в галузі їхньої майбутньої спеціальності (українська мова та література), визначених освітньо-кваліфікаційною характеристикою підготовки фахівців відповідного напрямку (014 Середня освіта). Практика студентів передбачає безперервність і послідовність її проведення при одержанні потрібного достатнього обсягу практичних умінь і знань відповідно до ОР «Бакалавр». Виробнича педагогічна практика на четвертому курсі є другим етапом набуття студентами шкільного досвіду, зокрема в ролі вчителя української мови та літератури. Студенти проходять практику з відривом від навчального процесу – 4 тижні у 8-му семестрі. Практика відбувається в закладах загальної середньої освіти, які визначені базами практики відповідно до Угоди про співпрацю між Чернівецьким національним університетом імені Юрія Федьковича та Департаментом освіти та науки Чернівецької міської ради.

2. Основною метою програми виробничої (шкільної) практики є забезпечити студентам фундаментальну теоретичну і практичну підготовку для набуття здатності виконувати професійні завдання і обов'язки науково-дослідницького та інноваційного характеру в галузі української філології, педагогіки та методики середньої освіти; набуття здатності до самостійної науково-педагогічної діяльності; можливість продовження навчання за програмою магістра; а також сформувати у студентів необхідні вміння та навички навчання української мови і літератури в закладах загальної середньої освіти на основі здобутих знань з усіх філологічних та гуманітарних дисциплін. Реалізація мети здійснюється на основі всебічного аналізу теоретичних та практичних здобутків методики навчання філологічних дисциплін у школі. Основне завдання полягатиме у виробленні педагогічної концепції навчання української мови і літератури, яка розширить межі змісту всіх дисциплін мовно-літературознавчого циклу, наповнить їх важливою сучасною інформацією, що слугуватиме успішному засвоєнню нового матеріалу. Також здобувач вищої освіти знайомиться зі специфікою роботи з дітьми з особливими потребами.

3. Пререквізити. Цикл курсів з сучасної української мови та літератури, методики викладання української мови та літератури у ЗЗСО, методики викладання граматики української мови, педагогіки, педагогічної майстерності, психології.

4. Результати навчання:

У результаті вивчення курсу студент повинен оволодіти такими **компетентностями:**
загальні компетентності:

- знання та розуміння специфіки професії і предметної галузі, основних концепцій, базових філологічних понять;
- здатність діяти на основі принципів професійної етики, дотримуватися правил академічної доброчесності, виробляти й удосконалювати власну систему професійних умінь та навичок;
- здатність бути критичним, аналізувати свою й учнівську навчальну діяльність та синтезувати її, застосовувати загальнодидактичні та специфічні принципи на конкретному мовному й літературному матеріалі;
- здатність проводити педагогічні дослідження з конкретної теми, визначати та розв'язувати конкретні професійно-педагогічні проблеми, які вимагають інтеграції знань та практичних умінь із літературознавчих дисциплін, педагогіки, психології;
- здатність учитися, готовність до самоосвіти і самовдосконалення впродовж життя, постійного підвищення кваліфікації;

професійні компетентності:

- здатність самостійно здобувати нові знання із мовознавчих та літературознавчих дисциплін, вільне володіння науковим інструментарієм у галузі філологічної та

методичної науки для використання у професійній діяльності на робочому місці вчителя української мови і літератури, англійської мови;

- здатність виконувати різні види мовного та літературознавчого аналізу, до опанування технології роботи з фаховим текстом, реферувати, анотувати, редагувати;
- здатність орієнтуватися в основних тенденціях суспільного життя, мовної і літературної освіти та визначати власну позицію, вивчати, критично осмислювати надбання історії методичної думки й упроваджувати у власну методичну систему передовий національний досвід науковців та кращих учителів-філологів з метою свідомого вибору шляхів вирішення проблем в освітньому процесі;
- здатність організовувати навчально-виховний процес як педагогічну взаємодію, спрямовану на творчий розвиток школярів;
- володіння власним арсеналом засобів підготовки учнів до контрольної-оцінювальної діяльності, моніторингу, зовнішнього незалежного оцінювання тощо;
- уміння створювати програмно-тематичні комплекси опанування матеріалу за традиційними та інноваційними технологіями навчання в сучасній школі тощо, опираючись на внутрішню мотивацію та досвід, усвідомлюючи необхідність самовдосконалення та саморозвитку;
- здатність до ефективної та компетентної участі в різних формах навчально-педагогічної комунікації (методичне об'єднання учителів-філологів або класних керівників, батьківські збори, школа молодого вчителя тощо);

загальнонаукові компетентності:

- базові уявлення про основи філософії, що сприяють розвитку загальної культури, соціалізації особистості, розумінню причинно-наслідкових зв'язків розвитку мови й суспільства, орієнтують на морально-етичні цінності, розширюють знання про вітчизняну історію, мову та культуру, а також уміння використовувати ці знання в професійній діяльності;
- базові знання в галузі сучасних інформаційних технологій, навички використання програмних засобів і роботи в комп'ютерних мережах;
- уміння використовувати інтернет-ресурси; базові уявлення про основи наукової діяльності та її організацію

Для забезпечення виконання програми практики студент повинен мати такі **знання:**

- шляхи інноваційного розвитку системи вищої освіти України в умовах реформаційних перетворень;
- базові уявлення про філософсько-методологічний аналіз сучасного стану освіти в Україні та за кордоном;
- базові уявлення про психологічні чинники, які впливають на процес навчання учнів, про структуру педагогічних здібностей та їх формування в учнів;
- розуміння методів та прийомів навчання української мови та літератури в закладах загальної середньої освіти;
- базові уявлення про сучасні методи і методологію наукових досліджень у галузі філології та методики навчання української мови та літератури;
- знання сучасних методик і технологій, зокрема інформаційно-комунікаційних для успішного, ефективного здійснення професійної діяльності та забезпечення якості наукових досліджень;

уміння:

- володіє науковим інструментарієм у галузі філології, проблемно-пошуковими методами для проведення досліджень у галузі філології та методики навчання української мови та літератури, англійської мови;

- уміє застосовувати раціональні прийоми пошуку, відбору і використання фахової інформації з різних джерел, у т.ч. цифрових для розв'язання проблем професійної (освітньої та наукової) діяльності;
- уміє аналізувати, порівнювати, критично осмислювати науково-методичну та загальнонаукову інформацію; пропонує шляхи вирішення досліджуваної проблеми, аргументуючи власну позицію;
- здатний діяти на основі принципів професійної етики, дотримуватися правил академічної доброчесності;
- володіє сучасними методами та прийомами навчання української мови і літератури в закладах загальної середньої, додаткової педагогічної освіти;
- проєктує і проводить різні види занять з урахуванням інноваційних технологій, передового педагогічного досвіду та знань про індивідуально-вікові особливості молоді;
- застосовувати основні методи об'єктивної діагностики знань студентів / учнів із предмета, вносити корективи в процес навчання, ураховуючи дані діагностики;
- володіти методикою проведення заняття із застосуванням мультимедійних засобів навчання, *цифровими системами управління навчанням у разі дистанційної освіти* ([Google Classroom](#), [Moodle](#)), *онлайн навчальними контентами* (Google Meet, [Skype](#), [Zoom](#)) тощо;
- участь в різних формах навчально-педагогічної комунікації (педради, методоб'єднання учителів-філологів або класних керівників, батьківські збори);
- участь в різних формах наукової комунікації (конференції, круглі столи, дискусії);
- у професійній діяльності керується сучасними принципами толерантності, діалогу і співпраці;
- будувати і втілювати ефективну стратегію професійного саморозвитку і самовдосконалення.

5. Опис навчальної дисципліни

5.1. Загальна інформація

Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість			
			кредитів	годин	змістових модулів	
Денна	4	8	3	90	1	іспит
Заочна	4	8	3	90	1	іспит

5.2. Дидактична карта навчальної дисципліни

Термін	Навчальні елементи	години	Примітки
	Навчально-методична карта практики		
1-й тиждень	<i>Початковий етап:</i> – участь у Настановчій конференції з організації практики; - ознайомлення з Положенням про виробничу (педагогічну) практику, Наскрізною	20 год.	Методичні рекомендації керівника виробничої практики від

	<p>програмою виробничої практики, робочою програмою виробничої (педагогічної) практики;</p> <ul style="list-style-type: none"> - вивчення та осмислення Концепції «Нова українська школа»; – ознайомлення з діяльністю закладу загальної середньої освіти, де організовано виробничу (педагогічну) практику, його кадровим складом, посадовими обов'язками співробітників, планами роботи; – ознайомлення з документацією секції / методичного об'єднання вчителів української мови та літератури; – ознайомлення із сучасним рівнем педагогічної діяльності у ЗЗСО; – складання індивідуального плану роботи; – планування роботи на тиждень; – спостереження за навчальним процесом та запровадженням інноваційних технологій на уроках української мови та літератури; – вивчення особливостей навчального планування – календарний і тематичний плани, план-конспект уроку, а також планів позакласної роботи; – вивчення системи навчальних засобів з української мови, зокрема структури, змісту і прийомів використання чинних підручників і посібників; – аналіз дій досвідчених учителів ЗЗСО, їхньої педагогічної майстерності, технології підготовки і проведення аспектних уроків, уроків розвитку зв'язного мовлення, гурткової та факультативної роботи; – спостереження над специфікою роботи учнів на уроках із української мови, визначення їхніх індивідуальних здібностей, рівня успішності та динаміки опанування програмового матеріалу; - вивчення матеріалу про специфіку роботи учителя з учнями з особливими потребами (врахування елементів <i>інклюзії</i>). 		<p>факультету та кафедри.</p> <p>Перші консультації керівника виробничої практики від бази практики (учителя-філолога та класного керівника)</p>
2–3-й тиждні	<p><i>Основний етап:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – ознайомлення зі змінами в чинній Програмі з української мови та літератури в поточному навчальному році; – опанування передових технологій педагогічної діяльності вчителя-словесника; – підготовка та проведення всіх уроків української мови та літератури за розкладом учителя; – складання планів-конспектів залікових уроків з української мови та літератури; – ознайомлення з методичною базою та бібліотекою ЗЗСО; 	50 год.	<p>Методичні рекомендації керівника виробничої практики від кафедри.</p> <p>Консультації завуча з навчально-виховної роботи ЗЗСО, керівника виробничої практики від бази практики (учителя-філолога та класного керівника).</p>

	<ul style="list-style-type: none"> – добір дидактичних матеріалів, використання мультимедійних і технічних засобів навчання для офлайн і онлайн уроків; – робота з активізації дистанційного навчання в ЗЗСО; – ознайомлення з інтерактивними методами роботи на уроках української мови та літератури; - підготовка і проведення уроків із застосуванням ІКТ; – підбір необхідної літератури, наочних посібників, ТЗН, інтернет-контентів тощо; -підготовка до тестового контролю над формуванням знань і вмінь учнів; – робота над розв’язанням актуальної науково-методичної проблеми, що має безпосередній стосунок до теми дипломної роботи; – допомога в проведенні позакласних заходів (лінгвістичних олімпіад, творчих конкурсів, вікторин, диспутів, конференцій, засіданнях гуртка з української мови); – взаємовідвідування занять і позааудиторних заходів, підготовлених іншими студентами-практикантами; – добір завдань для самостійної та індивідуальної роботи з української мови та літератури для учнів з особливими потребами; – участь у нарадах і педрадах; – проведення виховної бесіди зі студентами профорієнтаційного спрямування. 		
4-й тиждень і 1-й тиждень після практики	<p><i>Підсумковий етап:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – проведення відкритих уроків з української мови та літератури; – перевірка самостійних робіт учнів, зошитів; – підготовка звітних матеріалів за підсумками виробничої педагогічної практики; – підготовка звітної документації керівникові практики для оцінювання; – участь у підсумковій конференції або засіданні „круглого столу” на філологічному факультеті або кафедрі; – захист матеріалів практики та звіту 	20 год.	Методичні рекомендації керівника виробничої практики від кафедри сучасної української мови. Консультації завуча з навчально-виховної роботи ЗЗСО, керівника виробничої практики від бази практики (учителя-філолога та класного керівника)

6. Система контролю та оцінювання

Практика оцінюється за накопичувальним принципом відповідно до ЄКТС за 100-бальною системою та національною шкалою.

Контроль проходження виробничої педагогічної практики здійснюється у двох формах: поточній і підсумковій. Поточний контроль здійснюється комплексними методами і передбачає:

- а) контроль початку та закінчення роботи;
- б) контроль з боку керівника практики від закладу освіти та методиста за достовірністю записів у щоденнику практики;

в) контроль з боку керівника практики за своєчасністю, повнотою і якістю виконання завдань практики.

Поточний контроль з боку керівника практики від закладу вищої освіти здійснюється безпосередньо за місцем проходження практики. Атестація за підсумками практики проводиться на підставі захисту оформленого звіту й відгуку керівника та методиста бази практики. За підсумками позитивної атестації студентові виставляється іспит після його участі в підсумковій конференції.

6.1. Форми і методи контролю

Поточний контроль виконання студентами-практикантами основних завдань здійснює груповий керівник протягом педагогічної практики.

Основним звітним документом про роботу студента є *щоденник педагогічної практики*. Наявність його обов'язкова кожного дня. Студент має регулярно заповнювати щоденник педагогічної практики, вчасно робити у ньому відмітки про виконання свого індивідуального плану. Студенти денної форми навчання повинні не менше одного разу на тиждень давати щоденник на перевірку керівнику практики. Крім того, студенти повинні вчасно затверджувати у вчителя української мови літератури, керівника практики *плани-конспекти пробних і залікових уроків*. Якщо студент не затвердив план-конспект уроку в учителя та керівника практики, він не допускається до проведення заняття.

Основними формами **підсумкового контролю** студентів за результатами проходження педагогічної практики є підсумкова конференція, яку проводять протягом п'яти днів по закінченні практики, і перевірка оформленої студентом звітної документації. У виступі на підсумковій конференції студенти аналізують позитивні й негативні аспекти практики, цікаві знахідки досвіду педагогів, звертають увагу на забезпечення уроків роздатковим, ілюстративним матеріалом, на впровадження інноваційних методів і прийомів проведення уроків, виховних заходів учителями, студентами-практикантами. Особливу увагу звертають на труднощі, які відчували студенти під час підготовки проведення уроків з певних дисциплін.

Після закінчення педагогічної практики студент обов'язково має подати підсумкову документацію (звіт), вміст якої і повинен оцінити викладач.

До обов'язкової підсумкової документації відносять:

- щоденник психолого-педагогічних спостережень, узагальнення педагогічного досвіду вчителів;
- конспекти проведених студентом уроків;
- два розгорнуті конспекти залікових уроків (1 з української мови, 1 з української літератури);
- розробку позакласного заходу з української мови;
- психолого-педагогічна характеристика класу;
- психолого-педагогічна характеристика учня;
- характеристика на студента-практиканта від бази проходження практики (ЗЗСО) з печаткою й підписом керівника закладу;
- звіт з педагогічної практики (письмовий, відеозвіт, презентація, есе тощо).

Звітні матеріали з педагогічної (виробничої) практики для студентів-заочників, які працюють учителями української мови та літератури в ЗЗСО

1. Ксерокопія трудової книжки, завірена печаткою та підписом директора ЗЗСО (для студентів, які працюють учителями-словесниками за сумісництвом – витяг з наказу, завірений підписом директора та печаткою ЗЗСО).
2. Характеристика на студента від загальноосвітнього навчального закладу, завірена підписом директора та печаткою ЗЗСО (*Характеристика повинна обов'язково містити оцінку роботи студента як вчителя української мови та літератури*).

Звіт з педагогічної (виробничої) практики повинен бути складений відповідно до розробленої схеми, акуратно написаний або надрукований на білому стандартному папері. Він повинен мати наскрізну нумерацію сторінок і бути вкладений у окремий файл.

**Звіт з педагогічної (виробничої) практики
студента ІУ курсу кафедри сучасної української мови
філологічного факультету
Чернівецького національного університету ім. Ю.Федьковича
денної (заочної) форми навчання**

(прізвище, ім'я, по батькові студента)

1. Місце проходження практики (назва ЗЗСО).
2. Термін практики.
3. Характеристика організаційних і матеріально-технічних умов проходження практики.
4. Виконання програми практики:
 - ❖ кількість і тематика бесід з адміністрацією школи (директором, заступниками директора з навчальної та виховної роботи);
 - ❖ перелік шкільної документації, з якою ознайомилися протягом практики;
 - ❖ кількість відвіданих занять (уроків української мови та літератури), гурткових занять;
 - ❖ кількість відвіданих уроків з інших предметів, назви цих дисциплін;
 - ❖ кількість відвіданих позакласних заходів;
 - ❖ кількість проведених пробних уроків української мови та літератури;
 - ❖ кількість проведених залікових уроків української мови та літератури, отримані оцінки за них;
 - ❖ клас, до якого були прикріплені; кількість проведених позакласних заходів у прикріпленому класі, їх тематика та отримані оцінки;
 - ❖ інші заходи, проведені в прикріпленому класі (екскурсії, інформаційні години, індивідуальна робота з учнями тощо);
 - ❖ участь у загальношкільних виховних заходах (в якості організаторів);
 - ❖ гурткова робота, проведена у прикріпленому класі (назва гуртка, кількість проведених занять, форма звітності);
 - ❖ написання психолого-педагогічної характеристики учня та оцінка за цей вид роботи;
 - ❖ кількість відвіданих методичних семінарів, проведених керівником практики від ЗВО, та їх тематика (для студентів заочної форми навчання – перелік самостійно опрацьованих тем методичних семінарів);
 - ❖ наукові дослідження, проведені з теми курсової роботи;
 - ❖ тема індивідуального завдання (якщо це передбачено програмою педагогічної практики);
5. Причини неповного виконання програми практики (якщо це мало місце).
6. Висновки з педагогічної практики:
 - ❖ основні труднощі при проведенні уроків музики та позакласної роботи з учнями;
 - ❖ позитивні зрушення у вашій професійній підготовці, які відзначили вчитель української мови та літератури, керівник практики та ви особисто;
 - ❖ пропозиції організаторам і керівникам практики щодо її проведення.

Дата _____

Підпис студента-практиканта _____

ПІБ та підпис керівника практики _____

6.2. Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Критерії оцінювання результатів навчання Навчальні досягнення здобувачів вищої освіти оцінюються відповідно до ЄКТС та національної шкали. Проведені уроки української мови, української літератури, проведений позакласний захід чи виховний захід із педагогіки під час виробничої (педагогічної) практики в ЗЗСО, оцінюються за такими критеріями:

оцінка «відмінно» (90–100 балів, А) ставиться за сумлінне виконання програми проходження педагогічної практики з української мови і літератури студентам, які:

- одержали інструктаж на настановній конференції;
- вчасно прибули до виробничої бази практики;
- сумлінно виконували обов'язки студентів-практикантів;
- проводили уроки на високому науково-методичному рівні;
- більшість занять оцінені на «відмінно»;
- продемонстрували вміння працювати з мовним та літературознавчим матеріалом в умовах Нової української школи;
- апробували раціональні форми роботи на уроках;
- застосовували ефективні методи і прийоми роботи на уроках та практичних заняттях зі студентами;
- у першій половині практики в присутності одного з методистів провели заліковий захід із фаху на високому організаційному та методичному рівні;
- відвідали та обговорили виховні заходи інших студентів-практикантів;
- вивчили учнівський колектив;
- ознайомилися з досвідом роботи вчителів-словесників навчального закладу;
- якісно підготували та вчасно подали на перевірку звітну документацію з педпрактики;
- на високому методичному рівні провели профорієнтаційну роботу.

Оцінка «добре» (80–90 балів, В) ставиться за виконання програми проходження педагогічної практики студентам, які:

- сумлінно виконували обов'язки студентів-практикантів;
- одержали інструктаж на настановній конференції;
- вчасно прибули до виробничої бази практики;
- проводили уроки та заняття у ЗЗСО на достатньому науково-методичному рівні;
- більшість уроків оцінені вчителями та методистами на «добре»;
- намагалися апробувати раціональні форми роботи на уроках української мови і літератури, англійської мови;
- застосовували ефективні методи і прийоми роботи на уроках української мови і літератури, англійської мови;
- у присутності одного з методистів провели заліковий мовно-літературний захід профорієнтаційного спрямування у ЗЗСО;
- відвідали та обговорили виховні заходи інших студентів-практикантів;
- вивчили учнівський та студентський колективи;
- ознайомилися з досвідом роботи кращих учителів-словесників навчального закладу;
- на належному методичному рівні провели профорієнтаційну роботу в ЗЗСО.

Оцінка «добре» (70–79 балів, С) ставиться за виконання програми проходження педагогічної практики студентам, які:

- належно виконували обов'язки студентів-практикантів;
- одержали інструктаж на настановній конференції;
- вчасно прибули до виробничої бази практики;
- проводили уроки та заняття у ЗЗСО на достатньому науково-методичному рівні;
- більшість уроків оцінені вчителями та методистами на «добре»;
- намагалися апробувати раціональні форми роботи на уроках української мови і літератури, англійської мови;
- застосовували різноманітні методи і прийоми роботи на уроках української мови і літератури, англійської мови;
- у присутності одного з методистів провели заліковий мовно-літературний захід профорієнтаційного спрямування у ЗЗСО;
- відвідали виховні заходи інших студентів-практикантів;
- вивчили учнівський колектив;
- провели профорієнтаційну роботу в ЗЗСО;
- мали незначні зауваження щодо якісного оформлення та подання на перевірку звітної документації з педпрактики.

Оцінка «задовільно» (60–69 балів, Д) ставиться за виконання програми проходження педагогічної практики студентам, які:

- виконували обов'язки студентів-практикантів із зауваженнями;
- присутність у навчальному закладі була епізодичною;
- проводили уроки на низькому науково-методичному рівні;
- більшість занять оцінені вчителями та методистами на «задовільно»;
- продемонстрували слабкі вміння працювати з мовознавчим матеріалом та текстом художнього твору;
- епізодично використовували різноманітні форми роботи на уроках мови та літератури;
- провели заліковий позакласний захід із української мови та літератури на низькому організаційному рівні;
- ігнорували взаємовідвідування;
- недостатньо вивчили учнівський колектив;
- були відсутніми на настановній та підсумковій конференціях;
- продемонстрували низький рівень сформованості професійно-педагогічних умінь;
- мають суттєві зауваження щодо якісного оформлення та подання на перевірку звітної документації з педпрактики.

Оцінка «задовільно» (50–59 балів, E) ставиться за виконання програми проходження педагогічної практики студентам, які:

- виконували обов'язки студентів-практикантів із зауваженнями;
- присутність у навчальному закладі була епізодичною (у дні проведення уроків);
- проводили уроки на низькому науково-методичному рівні;
- більшість занять оцінені вчителями та методистами на «задовільно»;
- продемонстрували слабкі вміння працювати з мовознавчим матеріалом та текстом художнього твору;
- епізодично використовували різноманітні форми роботи на уроках мови та літератури;
- провели заліковий позакласний захід із української мови та літератури на низькому організаційному та методичному рівні;
- ігнорували взаємовідвідування;
- недостатньо вивчили учнівський колектив;
- були відсутніми на настановній та підсумковій конференціях;
- продемонстрували низький рівень сформованості професійно-педагогічних умінь;
- мають суттєві зауваження щодо якісного оформлення та подання на перевірку звітної документації з педпрактики.

Педагогічна практика **оцінюється «незадовільно» (35–49 балів, FX)**, якщо студент не виконав програми педагогічної практики. При отриманні незадовільної оцінки за практику студент зобов'язаний пройти її повторно у визначений керівником і вільний від занять в університеті час.

Здобувач вищої освіти, який не виконав програму педпрактики з поважних причин, має право на проходження практики повторно. При повторному невиконанні завдань практики студент може бути відрахований із закладу вищої освіти.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
	Оцінка (бали)	Пояснення за розширеною шкалою
Відмінно	A (90-100)	відмінно
Добре	B (80-89)	дуже добре
	C (70-79)	добре
Задовільно	D (60-69)	задовільно
	E (50-59)	достатньо
Незадовільно	FX (35-49)	(незадовільно) з можливістю повторного складання
	F (1-34)	(незадовільно) з обов'язковим повторним курсом

7. Рекомендована література

1. Аркушин Г. Л. На заняттях мовного гуртка. *Українська мова і література в школі*. 1986. №4. С.62–65
2. Бабійчук Т. Сучасна українська література: імена, теми, інтерпретація. *Українська мова і література в школах України*. 2018. № 12. С. 21-28.
3. Баландіна Н. Ф. Українська мова. Розвиток ситуативного мовлення : 7-9 кл. : навч. посібн. Харків, 2010, 272 с. (Сучасна школа).
4. Береш О. І., Гнаткович Т. Д., Ківежій О. В. Шкурда М. І. Українська мова. 5–9 класи. Програми факультативних курсів для загальноосвітніх навчальних закладів. – Ужгород: Гражда, 2015. – 68 с.
5. Білоусенко П. І., Явір В. В. Проблемно-ситуативні завдання на уроках рідної мови. К., 1990.
6. Біляєв О. Зміст уроку мови. *Українська мова і література в школі*. 2003. № 4. С. 2–6.
7. Бобало Ю. Інформаційні параметри системи забезпечення якості в закладах вищої освіти. *Вища освіта України*. Київ, 2018. № 3. С. 14-28.
8. Бондар С. П. Методи навчання. *Енциклопедія освіти*. Акад. пед. наук України; головний ред. В. Г. Кремень. К. : Юрінком Інтер, 2008. С. 492–494.
9. Бондаренко Н. Новий підручник як невід’ємна складова системної перебудови мовної освіти. *Українська мова і література в школі*. 2005. № 2. С. 2–5.
10. Борисенко В. Тестовий контроль знань студентів як практичний метод педагогічної діагностики у ЗВО. *Українська мова і література в школах України*. 2018. № 10. С. 8-11.
11. Бровко О. О., Горошкіна О. М., Нікітіна А. В., Порохня Л. В., Шестопалова Т. П. Позакласна робота з української мови і літератури: олімпіади, науково-дослідницька робота. Луганськ, 2005.
12. Вітченко А., Вітченко А. Компетентнісний підхід у сучасній вищій освіті: освітня інновація чи реформаторський симулякр доби постмодерну? *Вища школа*. 2019. № 4. С. 52-66.
13. Голуб Н. Б. Метод проектів на уроці української мови в школі. *Українська мова і література в школі*. 2013. № 8. С. 15–19.
14. Голуб Н. Б. Робота з текстами на уроках української мови у процесі вивчення синтаксису й пунктуації у 8–9 класах. *Українська мова і література в школі*. 2017. № 1. С. 2–8.
15. Голуб Н. Б. Ситуаційний метод на уроках української мови в школі. *Українська мова і література в школі*. 2013. № 7. С. 18–23.
16. Голуб Н. Б., Галаєвська Л. В. Навчання синтаксису на уроках української мови у 8-9 класах : метод. посібник. К. : ТОВ «КОНВІ ПРІНТ», 2018. 128 с.
17. Голуб Н., Дяченко Н. Технологія сучасного уроку рідної мови Черкаси, 1999.
18. Горошкіна О. М., Нікітіна А. В., Попова Л. О. Педагогічна практика студентів (Українська мова) Методичні рекомендації. Луганськ, 2003. 32 с.
19. Горошкіна О. Підручник як засіб формування соціокультурної компетенції учнів. *Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка*. 2010. № 22. Ч. II. С. 183–189.
20. Граматичний словник української літературної мови: словозміна. К., 2011. Донецьк, 2007.
21. Гриценюк І. Проектна діяльність як засіб розвитку підприємницької компетентності майбутніх кваліфікованих кадрів. *Вища школа*. 2019. № 3. С. 45-53.
22. Дебич М. Мобільність студентів і якість вищої освіти в європейському освітньому і науковому просторі. *Вища школа*. 2019. № 1. С. 34-50.

23. Дебич М., Гуменна О. Підвищення якості вищої освіти через інтернаціоналізацію навчального процесу – світова тенденція. *Вища школа*. 2019. – № 3. – С. 54-61.
24. Державний стандарт базової і повної загальної середньої освіти. *Дивослово*. 2004. № 3. С. 76 – 81. Закон України «Про загальну середню освіту» / Верховна Рада України. Закон від 13.05.1999 № 651-XIV// <http://zakon.rada.gov.ua>.
25. Дика Н. М., Огарь Ю. В. Засвоєння лінгвістичних понять учнями ЗНЗ під час вивчення синтаксису. *Молодий вчений*. 2014. № 9. С. 111—114.
26. Дика Н. Робота над граматичними (морфологічними) помилками. *Дивослово*. 2002. № 12. С. 30-33.
27. Дмитренко Г. Займенник (6 клас). *Урок української*. 2000. № 10. С. 30 - 35.
28. Дорошенко О. А. Елементи дослідницької роботи учнів з мови. *Українська мова і література в школі*. 1993. №4. С.20-21.
29. Жила С. Бачити художній твір як культурний універсум. Теорія і методика навчання української літератури: актуальні проблеми. Збірник наукових праць / Наук. ред. і упоряд. Логвіненко Н. Київ : Педагогічна думка, 2015. С. 38-50.
30. Жила С. Літературно-мистецька вітальня як форма вивчення літератури у ЗВО. *Українська мова і література в школах України*. 2018. № 4. С. 28-32.
31. Жила С. Театр і література: мистецтвознавчі і педагогічні проблеми взаємин: Посібник для вчителя. Чернігів, 2001. 123 с.
32. Жила С. Теорія і практика вивчення української літератури у взаємозв'язках із різними видами мистецтв у старших класах загальноосвітньої школи: Монографія. Чернігів : РВК «Деснянська правда», 2004. 360 с.
33. Загнітко А. П. Словник українських прийменників. Сучасна українська мова.
34. Закон України «Про загальну середню освіту» / Верховна Рада України. Закон від 13.05.1999 № 651-XIV// <http://zakon.rada.gov.ua>
35. Захарова В. До проблеми виховних можливостей уроків літератури // Творча особистість учителя: проблеми теорії і практики: Збірник наукових праць. Київ: НПУ, 1999. Вип. 2. С. 331-336.
36. Захарова В. Формування вмінь студентів розрізняти художню деталь під час роботи над поезією Ліни Костенко. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології* : наук. журнал / голов. ред. А. А. Сбруєва. Суми: Вид-во СумДПУ імені А.С.Макаренка, 2016. № 1(55). С. 87–94.
37. Інтерактивні технології навчання: теорія, практика, досвід: Метод, посібник. К., 2002.
38. Каменська Н.П. Остерігаймо учнів від національної обмеженості і вузькоглядності. *Рідна школа*. 2000. №10. С. 30-33.
39. Караман С. Методика навчання української мови в гімназії. К. : Ленвіт, 2000. 272 с.
40. Караман С. Практикум з методики навчання української мови в загальноосвітніх закладах: модульний курс: Посібник для студентів пед. університетів та інститутів. Колектив авторів М. І. Пентилюк, С. О. Караман, О. В. Караман. За ред. М. І. Пентилюк. К.: Ленвіт, 2011. 366 с.
41. Караман С. Тихоша В. Технологія створення підручників і посібників для поглибленого вивчення української мови в гімназії.. *Дивослово*. К. : Преса України, 2001. №4. С. 36–38;
42. Когут О. І. Інноваційні технології навчання української мови і літератури. Тернопіль : Астон, 2005. 204 с.
43. Козій М. К. Психолого-педагогічні умови удосконалення педагогічної практики студентів. Київ, 2001. 141 с.
44. Комендант С. С. Диктант для старшокласників. *Дивослово*. 1997. № 11. С. 33–37.
45. Костів О., Сколозdra-Шепітко О. Методика викладання української мови : Навчально-методичний посібник. Для студентів українського відділення філологічного факультету. Львів, 2018. 202 с.

46. Кочан І. М., Захлюпана Н. М. Словник-довідник з методики викладання української мови. Друге видання, виправлене і доповнене. Львів : Видавничий центр ЛНУ ім. І. Франка, 2005. 306 с.
47. Кочан І. М., Захлюпана Н. М. Українська лінгводидактика в іменах : словник-довідник. Львів, 2011. 237 с.
48. Кращі позакласні заходи. Учитель року. Упор. Є. І. Науменко, О. М. Чхайло. Х.: Вид. група «Основа», 2006.
49. Кульбабська О. В., Кардашук О. В. Крок у професію. Методика викладання української мови : навч. посібник. Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2017. 256 с.
50. Кулькова Г. П. Граматика української мови в таблицях: навч. посібн. К. : Рад. школа, 1998.
51. Кучеренко Н. М. Дидактичний матеріал з рідної мови. Морфологія: Посібник для вчителя. К., 1992.
52. Кучерук О. А. Система методів навчання української мови в основній школі: теорія і практика. Житомир : Вид-во ЖЖДУ ім. І. Франка, 2011. 420 с.
53. Кучерук О. А. Методи навчання української мови в загальноосвітній школі: словник-довідник. Житомир : Рута, 2010. 186 с.
54. Лаврінчук І. Аналіз диктанту. Алгоритм роботи над помилками / І. Лаврінчук // Українська мова і література. – 2005. – № 6. – С. 11–13.
55. Луценко В. Особливості навчання тексту-опису. *Українська мова і література в школі*. 2007. № 3. С. 13–15.
56. Мацько Л., Мацько О., Калита О. Новий підхід до переказу з творчим завданням. *Дивослово*. 2007. № 5. С. 2–6.
57. Мельничайко В. Я. Творчі роботи на уроках української мови. К., 1984. 224 с.
58. Методика викладання української мови в середніх освітніх закладах. За ред. М. Пентилюк. К. : Ленвіт, 2009. 400 с.
59. Методичні рекомендації щодо викладання української мови в 2019–2020 навчальному році. Режим доступу: <https://osvita.ua/legislation>
60. Мойсеєнко Р. Компетентнісний підхід як основа підготовки майбутнього компетентного фахівця. *Молодь і ринок*. Дрогобич, 2018. № 9. С. 42–48.
61. Наумчук М. М., Лушпинська Л. П. Словник-довідник основних термінів і понять з методики української мови: навчально-методичний посібник. Тернопіль: Астон, 2003.
62. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2012—2021 роки [електронний ресурс]. Режим доступу: (<http://www.mon.gov.ua/ua/often-requested/state-standards/>)
63. Нестандартні уроки в школі та їх аналіз : навч.- метод. посібник. За ред. Н. М. Островерхової. К. : Видавництво Харитоненка, 2003. 152 с
64. Омельчук С. А. Навчання морфології української мови на засадах дослідницького підходу: теорія і практика: [монографія]. К. : Генеза, 2014. 368 с.
65. Остапенко Н. Технологія сучасного уроку з української мови : навч. Посібник. К. : ВЦ «Академія», 2011. 248 с.
66. Пентилюк М. І. Окуневич Т. Г. Сучасний урок української мови. Х., 2007.
67. Пентилюк М. І. Особливості технології уроку мови. *Дивослово*. 1998. № 4. С. 16–18.
68. Плиско К. Теорія і методика навчання української мови в середній школі. Харків : ХДПУ, 2001. 115 с.
69. Плющ М. Я. Вивчення морфології в 5-6 класах: навч. посібн. К. : Рад. школа, 1988.
70. Пометун О., Пироженко Л. Інтерактивні технології навчання: теорія, практика, досвід. К., 2002.
71. Пометун О., Пироженко Л. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання : наук.- метод. посібн. [за ред. О. І. Пометун]. К. : А.С.К., 2004. 192 с.

72. Практикум з методики навчання української мови в загальноосвітніх закладах : модульний курс : посібник для студентів. Кол. авторів за ред. М. І. Пентиліук. К. : Ленвіт, 2011. 366 с.
73. Практикум з методики навчання української мови в загальноосвітніх закладах. К. : Ленвіт, 2003. 302с.
74. Програми курсів за вибором і факультативів з української мови. 8-11 класи. За заг. ред. К. В. Таранік-Ткачук. К.: Грамота, 2012. 272 с.
75. Рудницька О. Б. Формуючи творчу інтелектуальну особистість (опис власного досвіду). *Українська мова і література в середніх школах, гімназіях, ліцеях та колегіумах*. 2002. № 5. С. 48-56.
76. Семеног О. М., Базиль Л. О., Дятленко Т. І. Практика в системі фахової освіти вчителя-словесника: навч. пос. для студ. вищ. навч. закл. Київ: Фенікс, 2008. 288 с.
77. Семеног О. М., Базиль Л. О., Дятленко Т. І. Практика в системі фахової освіти вчителя-словесника: навчальний посібник. К.: Фенікс, 2008.
78. Сербенська О. Викладання української мови в контексті сучасних вимог. *Педагогіка і психологія професійної освіти*. 1998. №4. С. 120-125.
79. Симоненкова Л. М., Симоненкова Т. П. Вивчення будови слова. *Укр. мова і літ. в школі*. 1991. № 12. С.13–16.
80. Симоненкова Л. М., Симоненкова Т. П. Вивчення розділу «Лексикологія» в 5 класі. *Укр. мова і літ. в школі*. 1991. № 11. С.3–10. 20.
81. Сиротенко Г. О. Сучасний урок : інтерактивні технології навчання. Х. : Основа, 2003. 78с.
82. Ситуаційна методика навчання: теорія і практика . Упорядн. О. Сидоренко, В. Чуба. К.: Центр інновацій та розвитку, 2001. 256 с.
83. Скуратівський Л. В. Пізнавальні завдання з рідної мови. К., 1987.
84. Словник-довідник з української лінгводидактики : навч. посіб. Кол. авторів за ред. М. І. Пентиліук К. : Ленвіт, 2015. 320 с.
85. Стріха А. Д. Цікава граматика : навч. посібн. для вчителя. К. : Рад. школа, 1991.
86. Теклюк Варвара. Вивчення фразеології в 5 класі . Дивослово. 1999. № 4. С.24–26.
87. Технологія сучасного уроку рідної мови. Н. Голуб, О. Дяченко, Н. Остапенко, В. Шляхова. Черкаси : Відлуння, 1999. 128 с.
88. Українська мова. 5-9 класи. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів, затверджена Наказом Міністерства освіти і науки України від 07.06.2017 № 804. Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalnaserednya-osvita/navchalni-programi/navchalniprogrami-5-9-klas>
89. Фасоля А. М. Мета, зміст. Технологія уроку. *Дивослово*. 2004. № 6. С. 19–25.
90. Філоненко Л. Використання сучасних методів під час роботи над переказами текстів різних типів і стилів мовлення: методика мови. *Українська мова і література в школі*. 2007. № 1. С. 9–14.
91. Філоненко Л. Стан роботи над переказами в сучасній школі. *Українська мова і література в школі*. К., 2006. № 7 (56). С. 10–12.
92. Ханчук І., Янкович О. «Перезавантаження» уроку літератури: методика «DAILY 5» (Щоденні 5») для формування ключових компетентностей в учнів середньої школи. *Українська мова і література в школах України*. 2018. № 11. С. 9-13.
93. Христіанінова. Р. О. Просте речення в шкільному курсі рідної мови: Посібник для вчителя. К., 1991.
94. Цоуфал Л. С. Лінгвістичні засади навчання морфології в загальноосвітній школі. *Філологічні студії. Науковий вісник КНУ*: зб. наук. праць. Кривий Ріг, 2012. Вип. 7, ч. 2. С. 315—322.
95. Шкільник М. Проблемний підхід до вивчення частин мови: посіб. для вчителів. Київ : Рад. школа, 1986. 136 с.

96. Яворська С. Методика навчання української мови: проблеми, теорія, практика. *Рідна школа*. 2004. № 2. С. 65–68.
97. Ярмолюк А. Класифікація помилок у творчих роботах учнів. *Українська мова і література в школі*. 2002. № 7 (24). С. 4–8.

7.1. Інформаційні ресурси

1. Закон «Про Повну Загальну Середню Освіту» режим доступу https://yuricom.com/legal_news/16-sichnia-2020-roku-pryjniato-zakon-pro-povnu-zahalnuseredniu-osvitu/
2. Постанова КМ України від 25.08.2004 № 1095 «Деякі питання запровадження зовнішнього незалежного оцінювання та моніторингу якості освіти» режим доступу <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1095-2004-%D0%BF#Text>
3. Постанова КМ України від 14.12.2016 № 1033 «Про внесення змін до Порядку проведення зовнішнього незалежного оцінювання та моніторингу якості освіти» режим доступу <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1033-2016-%D0%BF#n2>
4. Концептуальні засади реформування середньої школи. Нова українська школа режим доступу <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/media/reforms/ukrainska-shkolacompressed.pdf>
5. http://osvita.ua/school/lessons_summary/mova/
6. <http://subject.com.ua/lesson/mova/>
7. <http://gorodenok.com/конспекти-уроків/>
8. <https://www.schoollife.org.ua/usi-uroky-ukrajinskoji-movy-ta-literatury/>
http://getalosveta.blogspot.com/p/blog-page_40.html
9. http://ukrmogim.blogspot.com/p/blog-page_9409.html
10. http://filologinya2010.blogspot.com/p/blog-page_55.html
11. http://www.parta.com.ua/ukr/books/ukr_mova/
12. <https://academia.in.ua/?q=content/шкільні-підручники-з-української-мови>
<http://ukrlitera.ru/index.php/ukr-mova-ta-literatura/kalplanukr>
13. http://nico-ukr.at.ua/news/kalendarni_plani/1-0-3
14. [www. mon. gov. ua](http://www.mon.gov.ua)
15. www.imzo.gov.ua